

Irt: RUBY ERZSÉBET

AZ ÉLŐK TEMETŐJE

Idősebb olvasóim közül különösen azok, akik az utóbbi években vették kezükbe a vándorbotot, talán emlékeznek még egy magyar költőnőre: Alba Nevisre. Családi neve Unger Ilona.

Édesatyja orvos volt és ezt az egyetlen leánykáját mesebeli hercegnek szánta. A herceg nem jött érte, de helyette homlokon csókolta a muzsa. Tizenkét éves korában verseit közölte a szegedi napilap. Tizenhatéves volt, amikor felfedezte a Pesti Hírlap, Magyarország egyik legkínáltabb napilapja. Külön íróasztalt kapott a szerkesztőségi teremben s a kollegák s kolleganők egymással versenyezve kényeztették. Prózát is írt és "Hét csoda" című könyve három kiadást ért meg. Akkor írták róla, hogy a nyolcadik csoda Alba Nevis tengerzöld szeme. Elbűvölően szép nő volt. Harminc éves korában érte el szárnyalásának tetőpontját. Erotikus versei a jóízlést sohasem sértették s a téma alapja mindig erkölcsi tanulság. Egyik versében meggyónja, hogy amikor megismerte a szerelmet, akkor tudta meg, hogy az ember nem érdemli meg ezt a gyönyörűséget. Igaz, hogy nem olyan, mint ahogy azt

bakfis korában elképzelte — és éppen azért gyönyörű, mert — nem olyan.

Ezeket az érzéki verseket a felnőttek és jó szüleink szívesen olvasták, de tőlünk fiatal lányoktól eldugták. Nem tudom, mi titkolni való volt azon a versén, amelyet a vi-rágzó almafáról írt. Így még természeti szépséget megszemélyesíteni nem olvastam senkitől. A képmutatás sohasem erhet fel a művészethez. Alba Nevis utálta a mocskot, úgy az életben, mint írásai-ban. Dehát korát megelőző stílusát a szemforgatók kifogásolták, holtott a mai ízléssel naiv Cilikéknek való verseknek tartják. Ez a tény is bizonyítja, hogy nem az idő változik, hanem az ember!

Mi, serdülő lányok, titokban másolgattuk verseit a vonalas írkákba. Ah, Alba Nevis! A rajongás fantáziájával úgy képzeltem őt, mint egy tündérszép, gögös várurnót,

hosszujaju apródokkal körülvéve. Aranyozott üveghintó viszi a Gerbeaud cukrászdába és annyi fagyaltot ehett, amennyit csak akar. Nem zavarta képzelődésemet, hogy nincsenek már várurnók és az ő idejünkben nem találták még fel a fagyaltot és nem volt Gerbeaud cukrászda. Találgattuk, hogy ki szeretheti ezt a híres nagy nőt és kit szerethet ő? Beregi Oszkára gondoltam; Ildikó nővérem Psylander Waldemárra esküdött.

Az első világháború után a penészgombamódra szaporodó akarnokok és bűnbakkezesök "Ébredő magyarok" kétes értelmű jelszavával bódították a szenvedésektől és fájdalomtól amugyis bódult magyarságot. Nem ott keresték nemzeti tragédiánk okát s okozóit, ahol keresniök kellett volna. Sok jeles írónk munkáját már a század elején irt regényeikben háborúra uszítóknak minősítették. . . Papírzuzdába dobták irodalmi értékeinket, köztük Alba Nevis tizenkét kötetet, kiterő műveit is. Néhány évre, amikor úgy-ahogy béke mutatkozott, megint megjelentek ezek a számüzött könyvek a könyvpiacon. És erre mi történik? A Kádár kormány is papírzuzdába dobta ugyanezeket a könyveket. Ki hitte volna, — hogy a jobboldal és a baloldal izlése ennyire egyezik!

Alba Nevis megtépzott báberjaival Amerikába jött. . . Szent Estén érkezett és a kikötőben sorstársa, Fülöp Ilona várta. A rooming house szobájába lépve, Alba a szívéhez kapott: kis karácsonyfa várta őt, égő gyertyáival szeliden hajbókolva: Isten hozott! Fülöp Ilona magagyártotta díszeket aggatott a fára, piros-fehér-zöld színekkel, s Alba Nevis a pamlagra esve úgy zokogott, hogy vele sirtak a gyertyák is.

— Most mi a terved? — kérdezte később Fülöp Ilona, mákos gubát rakva Alba tányérjára.

— Irni fogok — felelte Alba Nevis.

— Irni? Hát azt hiszed, hogy itt is nyolc millió olvasód lesz, mint csonka hazánkban? Az itteni pár százezer magyarnak 35 ujságot szerkesztenek. Ez a kicsi olvasótábor is megoszlik. Én is csak most jutottam be a Népszavához, Miklós Oszkár hívott meg. Bizony eleinte kézimun-

Ruby Ezzabeth

kával kerestem szükös kenyereimet, amíg a jó Oszkár bátyám fel nem fedezett, — holott Magyarországon már ismert író voltam.

— Sebaj — felelte Alba — bárszonyégetést csinálók. Remek fantáziám van a színekben. Nem is jelentkezem az ujságnál. Ha akarnak, hívjanak, de én a multamat tekintve, nem kilíncselek.

És Alba Nevis, akinek a napsugaras időkben erősebb volt az egyénisége, mint az akarata, máról-holnapra megváltozott. Az akarata lett erősebb egyre kopottabb egyéniségénél. Egy kis eldugott műhelyben dolgozott másodmagával. Később káprázatos mintái után a nagy department store-oknak dolgozott. . . Különösen kedvelték a fekete-bárszony alapra dolgozott aranyrózsákat. Már hatodmagával dolgozott, amikor jött a nagy depresszió. Becsukta műhelyét és eltűnt. Ismeretlen helyre távozva, amerikai családnál vállalt házvezetői munkát, de lelkileg nem birta. Visszajött New Yorkba s mert már otthon beszélt az angol nyelvet, irodában próbált elhelyezkedni. Idősebb nőket már nem igen alkalmaznak s akkor látta Alba, hogy itt az ősz, több tavaszt már nem remélhet. Nadányi Pál, a Népszava akkori főszerkesztője mégsajnálta s cikket kért tőle. Hetenként egy egész oldalas rovatot vezetett: "Asszonyoknak, leányoknak" címmel.

Közben egy összejövetelem megismerkedett egy tibeti pappal, aki Buddha ígét hirdette itt Alba Nevis a sok

szervenedés után az elvont dolgokhoz menekülve, úgy gondolta, hogy éppen kapóra jött ez a bölcs yogi, akinek tanításait csak nagyon intelligens egyén értheti meg, mivel az egész hittudomány filozófiáján alapszik.

Beiratkozott a yoga tanfolyamra, de mivel a Buddha vallás női hitoktatót nem ismer, azzal biztatták a yogik, hogy ha eléri azt a fokéletességet, amikor az akarat megközelíti a természetfölöttit, akkor bevonulhat Lassza városába, ahol a Dalai Láma székel. Palotája körül épített kolostorokban a lámák az ifjúság ezreit hit- és orvostudományokra nevelik s az egyik angolnyelvű könyvtárban alkalmazzák. Mindenesetre — nagy kitüntetés, hogy a fő Láma közelében szolgál. De előbb Buddha tanításain kívül meg kell tanulnia Siwa és Shamon tanításait a nirvánáról.

Ettől kezdve Alba Nevis kapcsolódott a látható világból és átadta magát a yoga tudományoknak. A második évben már láma módra naponta hat órát elmélkedett egyhuzamban, amit "kulcsolásnak" nevezett, mert az ujjait összekulcsolva, a diványon ülve, lábait maga alá huzva, mint Buddha, órakig mozdulatlanul ült. Sokat böjtölt és hust nem evett. A yoga vallás szerint az állatokra is vonatkozik az isteni parancs: "Ne öl!" . Gyakori ven-

dégem volt és gondolkoznom kellett, hogy mivel kínáljam meg, amit szeret és tápláló. Hus nélkül nehéz változatos menüt összeállítani.

Állandó levelezésben állott a főbb lámákkal, akik egy rendkívüli egyént láttak benne és ígérekkel bíztatták.

A Népszavától is megvált. Nadányi fejét csóválva mondta, hogy írásai már nagyon elvont tárgyuak, az olvasót nem érdeklik.

Most már teljesen beleza-
varodott a kimeríthetetlen és
mély yoga hittudományba . .

Aggódva gondoltuk, hogy talán félreérti a yoga dogmáit és nem úgy tanítják a yogik, ahogy ő elképzei. Például azt állította, ha ő a mély vízbe lép, nem merül alá, hanem

a víz színén lebeg, mint egykor Jézus a csodálatos halálszaton.

A vörös kinaiak, mint tudjuk, elfoglalták Tibetet. A Dalai Láma, a többi lámával együtt elmenekült. Nem hitte el Alba Nevis, hogy ez megtörténhetett. Magyarországba utazott, azzal a szándékkal, hogy onnan Tibetbe megy mert tudja, hogy az egész — csak újság-kacsa. Hogy honnan szerezte erre a költséget, ma is titok. Nem jutott el Tibetbe, de amit látott Magyarországon és hallott Tibetről, — megölte a testét-lelkét. Halálsápadtan egyre azt sóhajtott: Ez nem igaz, ez nem lehet! Az ígéret szép világa összeomlott benne, — amiért nélkülözött és szenvedett, hogy méltó lánya legyen Buddhának

Egyre zavarosabban viselkedett szegény A lelkén kapott halálos sebet a szervezete nem bírta el

Észre sem vette, amikor az élők temetőjének: az elme-
gyógyintézetnek nehéz vas-
kapuja becsukódott mögötte, hogy végleg elzárja őt attól a világtól, ahonnan szárnyaló lelkével már régen eltávozott